Theses Collectaneæ,

quas

Consentiente sum. Ven. Ord. Theologor. Lund.

pro munere Rectoris obtinendo

publico judicio offert

OLAUS B. ROSENBLAD,

Phil. Mag. & Coll. Sch. Carolicoronensis a Sacris,

Respondente

VICTORE HUMBLA,

Blekingo.

In Lyceo Carolino die IX Martii MDCCCXXXIII.

LUNDÆ,

TYPIS EXCUDIT C. F. BERLING,

UNIVERSITATIS TYPOGRAPHUS.

MDCCCXXXIII.

Vir

Eminentissime ac Reverendissime

VILHELME FAXE,

S. S. Theol. Doctor,
Scaniæ et Blekingiæ Episcope,
Academiæ Carolinæ Pro-Cancellarie,
Scholarum Dioeceseos Ephore,
Regii Ordinis de stella Boreali
Commendator!

Grande Scanorum columen decusque!
Te colit patrem studiosa pubes
Nec crucis tædet tolerare pondus
Te duce patres.

Cuive patrono potius voverem
Deliæ qvidqvid dederat palæstræ
Delius nunqvam nimis otioso ad-
ponere lucro.

Cui, precor, ludum nisi qvi gubernas,
Summe *Mæcenas*, lepidum juventæ;
Cana *cui* mentem decorat fides et
Tempora cani.

Ipse maturus tegis hospitali
Stirpe florentes prope te stolones;
Sedulus nec qvæ dedit hortulanus
Munera spernis.

PRÆSES.

Theses collectaneæ.

Th. I.

Institutio puerilis, præsertim sensu latiori sumta, nostro qvidem judicio, ut primum pueri ad justum rationis usum pervenerint, ordienda est, intellectusque cum reliqvis animi dotibus qvam maturrime, sed sensim pedetentimque exercendus, qvo facilius gravissimis perfectioris hominis officiis satisfacere qveant.

Th. II.

Cum nemini dubium esse possit, qvin maxima ingenii in diversis sit diversitas, Scholisque propositum esse debeat, ut quæ in discipulis insint facultates qvam maxime perficiantur; non videtur consentaneum, in Scholis eadem omnibus tamque dissimilia discenda proponere. Initio fieri hoc potest, cum nondum exstet, qvo sua qvemque natura ducat, id qvod indicat major minorque vel etiam nulla, qvæ in discipulo reperitur, unam alteramve rem discendi cupiditas. Cum vero qvo ingenium inclinet probe cognoveris, erit rerum, qvas discet, dilectus adhibendus. Qvod si neglexeris, futurum est, ut bona rebus, a qvibus abhorret, studere coacti indoles exstinguatur et, qvod disciplina illius ne dicam tota vita respicit, in tenues auras evanescat.

Th. III.

In auctoribus interpretandis Magister discipulos ad primam cujusque vocis et propriam significationem atten-

tos faciat. Hinc illud redundabit commodi, qvod et memoriæ subvenitur et acuitur intelligendi prudentia, rite explicito, cur vocabulum a propria significatione in alienam, hac plerumque freqventius obviam, abire potuerit, et qvo utraque inter se nexu contineatur. Neque ad eruendam verborum vim parum confert diligens unde qvodque vocabulum originem ducat investigatio.

Th. IV.

Qui ad docendam artem antiqvorum metricam sese accingit, is animos discentium ad magnam illam, quæ inter *accentum* et *qvantitatem* intercedit, differentiam sedulo referat. Longe scilicet diversa hæc apud antiqvos erant elementa, qvorum accentus non nisi sublationem vel positionem vocis, sed qvantitas longius breviusque tempus ad syllabam pronuntiandam necessarium respexit. In lingvis autem plurimis hodiernis in unum ita coaluerunt, ut qvæ syllaba accentum habeat eadem semper sit longa; qvæ qvidem res apud veteres aliter sese habuit.

Th. V.

Si hodiernæ, ut vocantur, lingvæ, quæ tantum literarum thesaurum continent, non possunt, qvin ad animum hominum fingendum non minus qvam antiqvæ conducere habeantur, haud alienum videtur in ludis publicis pæne eandem illis atque his auctoritatem concedere. Quod in primis ad lingvam vernaculam pertinere judicem. Scholarum est Cives ad negotia *patriæ*, non Helladis Latiive, administranda idoneos reddere; horum vero multi exempli gratia Sacerdotes, Judices etc. si munere sibi

demandato recte fungentur, sermonem patrium pernoscant necesse est. Qvis præterea nescit, hujus qui imperiti sunt, qvantam humanissimo cuique indignationem moveant et risum, qvamque multi suam soli illius cognitioni fortunam auctoritatemque acceptam referant?

Th. VI.

Eruditarum, qvæ appellantur, lingvarum studium si respicias, in ipsis illud qvidem institutionis publicæ qvasi nervis inhæret. Qvod vero ut gravissimum est existimandum, ita viam hasce lingvas discendi commodiorem facere plurimum interest, et tempore, qvoad fieri potest, brevissimo præviam illarum scientiam discipulis suggerere. Jam diu usitatam memoriæ vocabula inculcandi rationem ad copiam verborum, quæ, si cognitio cujusdam lingvæ adqviri vel potius illius doctrina tradi poterit, accedat necesse est, colligendam ego quidem haud parum valere putaverim. Atqui potissimum velim, hanc vocabulorum silvam a discentibus inter legendum ita conqviri, ut verba incognita, literis mandata, ediscantur; qvo facto multum temporis, qvod est in lexicis indagandis adhibendum, ad utiliora discenda supererit atque ipse in re progressus præter opinionem accelerabitur. Nec mediocri fore usui crediderim, si, præcipua Etymologiæ parte memoriæ fideliter mandata, non nisi communia Syntaxis principia ex libro pueri didicerint. Quæ inter legendum occurrunt linguæ, qvæ docetur, *idiomata*, Magister diligenter explicet, exempla crebro repetens, qvippe quæ et memoriæ sint subsidio et cogitationi incitamento.

Th. VII.

Omnis institutio cum hominem ad formam perfectionis humanæ fingendum spectet, ipsa rei natura desiderat, ut pro suis cujusque viribus agendi constantia excitetur. Quæ si jam ab initio compressa fuerit, utilissima illa sui fiducia, sine qva nihil unqvam magni, nihil singulare effectum est, prorsus tolletur. Si igitur Magister mentem simul ac memoriam excolere studuerit idemque non in laudando qvam, cum decet, in corrigendo magis parcus fuerit, hoc, qvod qvidem difficillimum factu est, maxime conseqvetur.

Th. VIII.

In stilo Latino ad Scholas vulgo adhibetur liber, in qvo latine reddendis præmittitur regula adcommodanda et vocabula dicendiqve formulæ adjunguntur. Suum qvisque puer ejusmodi librum habet, id qvod mihi perqvam displicet. Hunc Magister solum habeat, ex eoque latine vertenda recitet. Verba difficiliora communicentur, regulam autem grammaticam, qva nitantur scribenda, pueri sine duce invenire adsvescant.

Th. IX.

Ut pater filium, sic Magister discipulum amplectatur, bonum se et facilem præbens. Attamen castigentur peccantes, sed leniter; nec nisi summa necessitate cogente et moribus in periculo versantibus *positivæ*, qvæ dicuntur, poenæ adhibeantur.